

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü

9 MİLLETLERARASI
TÜRK HALK
KÜLTÜRÜ KONGRESİ

MÜZİK OYUN VE EĞLENCE

SOMUT OLMAYAN
KÜLTÜREL MİRASIN
KORUNMASI ÇALIŞMALARI

BURSA İLİ TOPLU ÇALMA SÖYLEME GELENEKLERİ (DANIŞIK-ERFENE)

Mehmet ÖCAL¹

Türk halk müziğimizin en önemli özelliklerinden birisi, yaşadığımız toplumun geçmişini ve geçmişteki yaşantısını, zevkini, eğlencesini, geleneğini-göreneğini, olaylarını tarihsel bir çerçevede içerisinde bizlere aktarmasıdır. Çeşitli olaylar sonucunda ortaya çıkan, yaşanan ve geleneklere mal olmuş türkülerin, oyunların; dilden dile, telden tele, ustadan çırağa, babadan oğla aktarılmasında, toplumun zevk, düşünce, anlayış ve duygu sürecinden geçmiş olan kültürün aktarımında bazı gelenekler bizlere ve topluma önemli bir araç-rehber olmuştur.

Bu araç ve rehberlerden birisi de geleneksel müziğimizin varlık sebebi olan “Toplu Çalma-Söyleme Gelenekleri”dir. Geçmişte, bu geleneğin uygulamaları işleyiş bakımından yurdumuzun neredeyse tüm yörelerinde aynı olmakla birlikte, farklı yerel uygulamalarla yöresel tavır dediğimiz bu olgunun bağlama ve fonetik işleyişle ya da icrasıyla birlikte geleneksel yaşayışa ve coğrafik konumlara bir hayli etken olduğu görülmektedir. Geleneksel Anadolu kültürü içerisinde zaten var olan birlikte yaşama olgusu, aile kavramı bu birliktelikteliğin-kavramın getirmiş olduğu birlikte icra veya “Yöresel Toplu Çalma-Söyleme Geleneği”nin günümüzde eski uygulamaları ve geleneksel hali olmasa bile sahne ortamına uyarlanarak çeşitli uygulama ve üsluplarla birlikte az da olsa devam etmesine vesile olmuştur.

Bu geleneklerden bazıları çok yoğun olmamakla birlikte, günümüze kadar ulaşmasına rağmen; Geçmişteki önemli uygulamaların kötü birer kopyası olan günümüzdeki uygulamalar, içerik olarak aynı olsa bile, işin ehli olmayan, geleneksel halk müziğinden feyz almamış, Anadolu halk müziği geleneğinin önemini kavrayamamış, bu geleneği sadece masa başında öğrenmeye çalışan ancak; başarısız olan kişilerin bilgisizce, zamansızca ve gereksiz müdahaleleri nedeniyle geçmişin gölgesinde kalarak kendini yenilemekten bir hayli uzak kalmıştır.

1 Geleneksel Türk Halk Müziği Araştırmacısı

Bütün bu olumsuz ve gereksiz müdahalelere rağmen, Anadolu da birçok ilimizde toplu çalma-söyleme gelenekleri mahalli sanatçılarımız ve onlara destek vermeye çalışan bazı yerel yönetimler sayesinde ayakta kalmaya- yaşatılmaya çalışılmaktadır. Daha önceleri de açıklamaya çalıştığımız gibi, Anadolu'nun birçok yöresinde yapılmış ancak; bazı geleneksel uygulamaları değişmiş olsa bile çeşitli vesilelerle bu gün bile hala devam etmekte olan toplu çalma-söyleme geleneklerinin Osmanlı İmparatorluğunun başkenti ve önemli bir kültür merkezi olan Bursa ili merkez, ilçe ve köylerinde çeşitli vesilelerle zaman zaman yapılmakta ve yöre halk müziğinin, geleneksel icrasının sürdürülmesi açısından bu tarz geleneksel toplantıların işleyiş bakımından geçmişteki gibi olmasa bile, yöre kültürüne önemli katkılarda bulunduğu görülmektedir.

Bursa ilçe ve köylerinde yapılmakta olan ancak; farklı isimlerle anılan birçok toplu çalma-söyleme gelenekleri bulunmaktadır. Bazı toplantıların dışında birçok unutulmakla birlikte günümüzdeki popüler kültürün yaygınlığı ve olumsuz hayat şartları ile birlikte hayat şartlarının pahalılığı nedeniyle bir çoğu da yapılamamaktadır. Bursa yöre olarak; yörük kültürünün ağırlıkta olduğu, hayvancılıkla geçinen, dışardan yani farklı yörelerden hayat şartları nedeniyle göç alan bir bölge olmasına rağmen; diğer yörelerde olduğu gibi kendi geleneksel müziğini yaşatmak için çeşitli çalışmalar yapan bir yöre olarak bilinmektedir. Ancak; çeşitli nedenlerden dolayı bu özelliklerin birçoğu azalmış durumda. Eskiden her köyün kendine ait, kendine özgü müzik gurupları vardı. Bunların içerisinde; Davul, Zurna, Bağlama çalanlar vardı. (Bağlamalar genellikle uzun saplı bağlamalar olmakla birlikte, daha çok oturak muhabbetlerinde kullanılırdı.)

Bursa İli, İlçe ve Köylerinde "Toplu Çalma-Söyleme Geleneği" şehir merkezinde pek yapılmamakla birlikte; günümüzde zaman zaman ilçe ve köylerde çeşitli uygulamalar vesilesiyle yapılmaktadır. Yöredeki "Toplu Çalma-Söyleme Gelenekleri" hanım ve erkek toplantıları olmak üzere iki bölümde yapılmaktadır. Zaten; Toplantılarda hanımlarla erkekleri (istisnalar dışında) bir arada görmek mümkün değildir. Bu geleneklerden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- Erkekler arasında yapılan Oturak Muhabbetleri
- Kına Geceleri-Düğün Eğlenceleri (Daha çok kadınlar arasında yapılmaktadır.)
- Şölen adı ile anılan Dedeler Toplantısı (***Anadolunun birçok yerinde, hatta odun sınırtısından dolayı tezек yakan köylerimizde bile, koru ve küçük çapta ağaçlıklar, ormanlar görürüz. İhtiyarlamış meşe ve çam ağaçlarından ibaret olan ve çoğu zaman yöre halkı tarafından "DEDE" bazen de "YATIR" adı ile bilinen bu yerler eski geleneklerimizi adeta içerisine çekmek suretiyle saklamıştır. İşte bu geleneklerden birtanesi de ŞÖLEN adıyla anılan DEDELER TOPLANTISI'dır. Dede özellikle Bursa ve civarında "Ağaçlık, Koruluk yer" anlamına da gelmektedir.***)
- Eski Hovardalık Alemleri
- Oğlak Bahçeleri (Bu isimle anılan toplantının bir benzeri Bursa ile kültürel benzerlikler taşıyan Burdur ilinde de eski zamanlarda yapılmaktaymış)
- Danışık Toplantısı
- Erfene Toplantısı/Oturak Muhabbeti

Saymış olduğumuz bu toplu çalma-söyleme gelenekleri içerisinde yapılanların en başında gelen ve önemlilik arz eden **“ERFENE ve DANIŞIK TOPLANTILARI”** yapılış şekli itibarıyla, yöre kültürüne olan katkısı nedeniyle incelenmesi gerekli toplantıların başında gelmektedir. Bahsettiğimiz üzere; bu tarz toplantılar, musiki icralarının dışında sosyal hayata ve yöreye olan katkıları nedeniyle önemlilik arz etmektedir.

Toplu Çalma-Söyleme geleneklerinin hanımlar kısmına ayrılan eğlencelerde daha çok bakır leğen ve darbuka ritim aracı olarak kullanılmakla birlikte, türküler ve oyunlar bu ritim araçları eşliğinde söylenmekte ve oynanmaktadır.

Erkekler ise; oyun meydanında önce “Kına Ateşi” yakarak kendi aralarında topluca eğlenceye başlarlar. Kına ateşinin yanması sırasında oyuna önce misafir olarak gelen ancak; oyunları iyi bilen ve oynayan kişiler kaldırılır. Misafirlerin oyunu bittikten sonra da yöre insanı oyuna katılarak oyunları oynar. Alandaki misafir karşılama merasiminden sonra kadın ve erkekler kendi aralarında eğlenmek amacıyla ayrı ayrı odalara çekilirler.

Kadınların kendi aralarındaki eğlenceler sürerken; erkeklerde Danışık yada Erfene toplantılarını başlatmak için kendi yerlerine yani; kapalı bir mekana çekilirler. Muhabbetler, genellikle evlerde yapılırdı. Eğer; muhabbetin yapılacağı evin salonu büyük ve geniş ise, daha fazla misafir davet edilerek misafirlerle birlikte, oyuncu sayısı daha fazla olur ona göre de daha çok oyun oynanır. Buradaki muhabbet toplantıları genellikle erkekler arasında “oturak” olarak da tabir edilmektedir. Yanlış; Erfene veya Danışık toplantılarında içki yoktur. Sadece gençler arasında yapılan “Oturak Muhabbetleri”nde içki vardır. Kadın oynatmak veya muhabbetlere kadın almak, davet etmek söz konusu bile olmamaktadır.

Erfene'de Oyun Zamanı

“**Danışık**” ve “**Erfene**” toplantılarının bölge kültürü ve yore insanı için ayrı bir önemi vardır. Burada; unutulmaya yüz tutmuş gelenekler tekrar canlandırılır, okunmayan türküler, oynanmayan oyunlar tekrar oynanmaya, söylenmeye, hatırlatılmaya ve yaşatılmaya çalışılır. Burada en önemli hususlardan birtaneside, Danışık ve Erfene toplantılarının aralarındaki bazı benzerliklere rağmen her iki toplantıyı da birbirinden ayıran özelliklerin olması. Şöyleki;

Erfene'nin zaman ve mekanı olmaz. Ne zamanki birbirlerine yaşıt ve yakın olan guruplar (Toplanma yeri köy odaları olabilir, köy kahvehanesi olabilir) gecenin ilerleyen saatlerinde el ayak çekildikten sonra yirmi ila yirmibeş çivarında arkadaş hem eğlenmek, hem de hoşça vakit geçirmek, yemek içmek anlamında “Köy Odası”nda ya da “Köy Kahvehanesi”nde bir araya gelirler. İçlerinden birisi çıkar derki; “Arkadaşlar ne zamandan beri yufka ıslaması yemiyoruz, kendi aramızda “Erfene” yapalımda şöyle bekmez ve helva karalım. Yufka ıslaması yiyelim, kabuklu fasulye yapalım, turşuyla beraber yiyelim muhabbeti derinleştirelim” der. Bu arada bir arkadaş derki “yapalım. O zaman sen bekmez getir, sen un getir, sen turşu getir” diyerek işbirliği içerisinde herkese ayrı ayrı görevler dağıtır. Görevi olanlar yiyecek getirir, görevi olmayanlar da evinden yemeklerin konulacağı kap-kacak-tencere-leğen gibi mutfak araç-gereçleri getirir. Bu arada, yemek veya kap-kacak, araç-gereç getirmeyen kimseler olursa onları mahçup etmemek için yabancı dahi olsalar dışarıya çıkartılmazlar. “Sen buraya katılma” demezler. Ancak; sofraya başına çağırılırken misafir olarak gelenlerin ismi söylenirken, toplantıya katkı yapmayanların isimleri söylenmez.

Eğer kişi bu toplantıya katılmak ve bu toplumda bulunmak istiyorsa, burada bulunmanın bir bedeli vardır. Bu toplantı bir örtür, bir adettir, bir gelenektir. Yapılan “Erfene Gecesi”ne mutlaka az da olsa bir katkıda bulunmak gerekmektedir. Yiyecek getirmesen bile, eğer kış günü ise; en azından odun getiresinki geceye katkı olsun. Yemeklerin hazırlanması sırasında orada bulunan kişiler, muhabbet girişini veya muhabbetin başladığını belirtmek amacıyla birbirlerine mani atarlar. Karşılıklı mani atışmalarından sonra, köyün veya köylünün dertleri, çözüme kavuşturulması gereken meseleleri varsa onlar tartışılır. Çözüme kavuşturulması gereken meseleler varsa çözüme kavuşturulur, küsler varsa küsler barıştırılır. (Çünkü burası, yani; bu meclis, köyün bir nevi kurultayı niteliğindedir.)

Bu arada Erfene'yi şekillendirmek ve daha neşeli bir hale getirmek için çeşitli uygulamalar yapılır. Araları bozuk olan eşleri barıştırmak ya da ilişkileri daha sağlam hale getirmek, burada bulunan kişileri bir nevi imtihan etmek amacıyla birbirlerinin evlerine bir başka kişi gönderilir. Eğer giden kişi Ahmet beyin evine gidiyor ise; giden kişi ahmet beyin evinin kapısına vurarakablaabla beni kahvehaneden ahmet ağabey gönderdi. Selamı var. Kendisine ait olan eşyalarından bir tesbih veya bir mendil numunesi ver. Ayrıca da ahmet ağabeyim bekmez veya tavuk istedi der.

Erfene'de Yemek Zamanı

Ahmet beyin hanımı gelen kişiye **“Canım kurban olsun beyime bir tavukcuk değil, iki tavukcuk vereyim. Efendim; bir bakır bekmez değil, iki bakırcık bekmez vereyim vereyim”** der. (Ahmet beyin evine giden kişinin tesbih veya mendil istenmesinin en büyük nedeni; giden kişi gerçekten ahmet beyin evine gitti mi? Getirilen eşyalar ahmet beyin mi? diye kontrol açısından istenmektedir.

Bu arada; Ahmet beyin evine giden kişinin ardından bir de haberi olmadan bir şahit gönderilir. Çünkü; ahmet beyin evine giden kişi onun yüzünü kara çıkartmamak için yalan söyleyebilir. Giden kişi ev sahibinin bir yakını olabilir, bir arkadaşı olabilir.)

Eve giden kişi bütün bu olanlardan sonra kahvehaneye veya köy odasına geri döner. Merak içerisinde olan arkadaşları sorarlar; “Ne söyledi yenge?” haberi getiren kişi; **yenge beni çok iyi karşıladı. “Canım Kurban olsun kocama bir bakır bekmez değil iki bakır bekmez, bir tavuk değil iki tavuk vereyim”** dedi. Eğer Ahmet bey’in hanımı bu lafları gerçekten derse, evin erkeği şapkasını arkaya atarak gururlanır, onurlanır ve “ben sınavı geçtim” diye mutlu olur, rahatlar. Eğer gidilen evsahibinin yani Ahmet beyin hanımı; **“Bir gelirse onun ganatlarını kırarım. Bizim yiyecek birşeyimiz yok, bizim rızığımızı başkalarına mı yediyor? Tavukların yumurtasını satıp gaz yağı, yemek yağı alacağız, utanmıyormu?”** deyip de vermezse eve giden kişi kahvehane ya da köy odasına geri dönerek mahçup bir biçimde istemeye istemeye derki! **Yenge beni iyi karşılamadı ve dediği; Bir gelirse onun ayaklarını kırarım. Bekmez istemekte neymiş? Tavuk istemekte neymiş?** Deyince; kişinin toplum içindeki yeri, kariyeri, büyüklüğü-küçüklüğü herşeyi bitmiştir. Kişi o toplantıda artık dışlanmış ve gözden düşmüş bir hale gelir ve utancından kimsenin yüzüne de bakamaz olur.

Erfene Yemeği "Yufka Islaması"

Erfene; her zaman, her an, her yerde yapılabilir. Erfenenin olabilmesi için, topluluğun olması ve toplanması lazımdır. Bunun için üç, beş, yedi, sekiz, yirmi veya otuz kişinin bir araya gelmesi ve bu geceyi düzenlemesi lazımdır. Bu toplantıda; yaş farkı çok fazla olmamakla birlikte, yirmi yaşındaki bir delikanlı ile altmış yaşındaki insanlar pek bir arada olmak istemezler. Çünkü; yaşlıların kendilerine has özel davranışları-tavırları vardır.

Gençler; özellikle kendi yaş guruplarına göre kendi aralarında toplanarak eğlence yaparlar. Çünkü; yaşlılarla bir arada oldukları zaman, genç bir insanın yapacağı bir hareket veya söyleyeceği bir söz oradaki ortamı veya havayı bir anda bozabileceği gibi, belkide istenmeyen olaylara da sebebiyet verebilecektir. Bu nedenle gençler "Erfene"yi kendi yaş gurupları içerisinde yapmayı tercih ederler. Burada; ortak yemek kültürü vardır. Herkes emeğini ortaya koyarak evden yemek getirir. Getirilen malzemelerle yemek orada pişirilir. Yapılan bu yemekte herkesin hakkı vardır. Yemek kültürü; Erfenede olabileceği gibi, Danışıkta da olabilir, Delikanlı sohbetlerinde de olabilir. Yörenin kültürel geleneğinde oluşan yemek kültüründe geleneksel bazı uygulamalar veya adetler bulunmaktadır; Şöyle ki; Herkesin mutlaka saklayabileceği kuru veya yağı olmayan, akışmaya-cak bir yiyecek numunesinin olması gerekmektedir. Bu şu anlama gelmektedir;

1-Tasarrufu öğrenmek

2-Bulduğunu birden yememek, çocuklarını, eşini, kısacası ailesini düşünmek.

Saklama işini yapamayan kişi veya kişilere ceza verilir. Buradaki cezayı, delikanlı başkanı veya büyüklerden bir kişi verir. Bu kişiler der ki; "Yedik, içtik Allah bereket versin, tasarruf anlamında, eve götürme anlamında yarına ne bıraktın, ne bırakmadın, yoksa yarına diyemi bıraktın anlamında ki uygulamalara verilen cezalardır.

Bu arada; Muhabbeteki delikanlılardan birisi “Başkan.... numuneyi önce sende bir görelim. Sen bize söylüyorsun ama! Önce biz numuneleri sende bir görelim, daha sonra biz de bir çaresine bakarız. Bunun üzerine muhabbeti yöneten başkan Eğer sakladı ise, numunelerini çıkartıp göstererek, “Buyrun ben numunemi sakladım” der.

Daha sonra orada bulunan herkese numuneleri saklayıp-saklamadıkları sorulur. Saklamış olanlar hep bir ağızdan veya teker teker, sakladık diye cevap verirler. Numunesi olmayıp da saklamayanlara cezalar verilir. Mesela; muhabbeteki insanların canı lokum çekti, Cezalı olanlara denirki! “Gelin bakalım, sen üç okka bisküvi, iki kişi de bir sandık lokum getireceksiniz”der. Gecenin geç saatleri bile olsa bu numuneler bulunup mutlaka getirilecektir. Bu cezanın dışında ayrıca su getirme cezası vardır. Cezalı olan kişinin eline topraktan yapılmış büyükçe bir testi verilir. Köyün en uzak çeşmesi neresi? Mesela köyün en uzak yerindeki mezarlığın içindeki çeşmeden üstelik gecenin bir yarısı gidip testiyi doldurup gelecek. Burada diğer cezada olduğu gibi mezarlığa giden adamın ardından bir şahit gönderilir. Mezarlıktaki çeşmeye gitti mi? Gitmedi mi? Kontrol edilir. Eğer şahitin verdiği bilgilere göre cezalı kişi mezarlığa su doldurmaya gitmediyse, dalavereci, yalancı kişi olarak algılanır, toplumdan dışlanır. Bunun dışında evlenmek için kimseler bu gence kız vermezler.

Geç vakitlerde; herkes evlerine dağıldıktan sonra genç delikatlı ve efratlar muhabbeti yapmak için gitmeyip kalırlar. Muhabbet ve eğlence düğün odasında değil; köy odasında yapılır. Gençler ve efratlar hep birlikte gecenin geç saatlerinde köy odasına çekilirler. Çalgıcılar da köy odasına geçerler. Bu arada; çalgıcılara düğündeki emeklerinden dolayı paraları verilir. Saymış olduğumuz bu toplu çalma-söyleme gelenekleri içerisinde “**Erfene**” toplantılarının olduğu kadar, “**Danışık**” toplantılarında yöre kültürü ve yöre insanı için ayrı bir önemi vardır. Buradaki Danışık cümlesi; insanların bir araya gelerek birbirleriyle tanışması, kaynaşması, fikir alış-verişinde bulunmalarını, eğlence de yapılacak olan iş bölümünü konuşmalarını anlatmaktadır. Bu toplantılar da genellikle düğün akşamı veya düğünden sonraki gece yapılmaktadır. Bu arada; Bursa İli Dağ Yöresi köylerinin düğünleri iki veya üç gündür. Burada birinci günü “**Danışık Gecesi**” ikinci günü “**Kına Gecesi**” üçüncü günü ise; “**Güvey Salma**” yani “**Gerdek Gecesi**”dir.

Düğün günü, düğün sahibi bütün köylüye okuntu yani davet gönderir. Davete gelen misafirlerle birlikte, akşam yemeği ve muhabbet için düğün evinde toplanılır. Eğer yaz günü ise meydana-Kış günü ise hava muhalefetinden dolayı kadın-erkek evlerde ayrı ayrı yerlerde toplanırlar. Kadın olsun erkek olsun düğün günü davet edilen misafirlerle birlikte yapılan geceye “**Danışık gecesi**” denilmektedir. Düğün sahibinde danışılarak-haber verilerek geceye gelen-davet edilen konuklar arasında bir görev dağılımı yapılır. Düğün sırasında yapılması planlanan işler düğün sahibine de danışılarak yapılacak olan çalışmalar görev bölümü yapan kişiler tarafından belirlenir.

Dışarıdan gelecek konakçı yani misafirleri kim alacak, kim misafir edecek, kim konak sahipliği yapacak diye tespit edilir. Bununla ilgili ev sahibi veya düğün sahibi kafa yormaz. Çünkü; bu iş için görevlendirilmiş kişiler vardır. Konu-komşunun konakçı yani misafirleri karşılama-yerleştirme işlemleri tamamlandıktan sonra; yemek faslına geçilir. Yemekten sonra da gecenin en önemli ve en eğlenceli Bölümü olan musiki ile fasıl bölümüne geçilir.

Erfene Musikişinasları

Fasıl Bölümü yörede “Aşağıdan” diye bilinen ve erkekler tarafından oynanan oyunla başlamaktadır. Giriş oyununa yörede aynı zamanda “**Çevirme**” de denilmektedir. Bu oyundan sonra “**yüksek hava**” tabir edilen hareketli bir ezgi ile “**Çiftetelli**” ye geçilir.

Çiftetelli oynandıktan sonra; “**Köroğlu Oyunu**” oynanır. Bilindiği üzere; Bursa yöresi, dışarıdan çok göç alan bir yöremizdir. Dolayısıyla Erfene veya Danışıkta oynanan oyunlardan ve türkülerden bazıları taşıma oyunları ve türküleridir. Şöyleki; İş bulupta il dışına çıkanlar, askerlik nedeniyle il dışına çıkanlar ve evlilik nedeniyle Bursa il, ilçe ve köylerine yerleşen insanların kendi yörelerinin kültürlerini getirerek Bursa kültürü ile harmanlayıp yeni bir sentez oluşmasına neden olabilmekte birlikte, oyunların oynanışı ve ezgilerin çalınma ve söylenmesinde bu sentezin geniş etkileride olabilmektedir. Ancak; bu taşıma türkü ve oyunlar yörenin kendi öz kültürünü yansıtan oluşumlar olmamakla birlikte, hiçbir zaman bir dağ yöresi veya Keles yöresi türkü ve oyunları ile kıyaslanamazlar.

Erfene ve Danışık gecelerinde bazı türkü ve oyunların oynandığı-söylendiğini belirtmiştik. Bu konuda yapılan alan araştırmasında, “Domanıç” diye bilinen ve son zamanlarda da “**Büyük Oyun**” adıyla anılan Aslında “**Gelemiş**” olarak bilinen (Gelemiş köyü) oyunla birlikte, genellikle erkeklerin oynamış oldukları ve türküsü bulunan “**Arpada Ektim Olacak**” veya diğer bir adıyla; “**Onyedili Fadimem** “ oyunu oynanmaktadır.

Bu oyunlarda;

- a) Dönme
- b) Çökme figürleri

hakimdir. Ancak; Bu figürlerden “dönme figürü” bir defa, çökme figürü ise iki defa yapılmakla birlikte, “**Ağır Oyunlar**” içerisinde yer almaktadır. Daha sonra “**Yüksek Hava**” tabir edilen ve ikikişi tarafından oynanan bir oyuna geçilir (“Yüksek Hava” tabiri bazı yörelerde “Uzun Hava” olarak bilinmektedir.). Bu oyun, bir yerde meydan okuma, yiğitlik göstergesidir. Hareketler daha sert ve efevaridir. Diğer oyunlarda olduğu gibi; “Yüksek Hava” oyununda kendine has bir stili, bir figür bütünlüğü bulunmaktadır.

Danışık ve Erfene’de okunan türkülerin konuları çoğunlukla aşk ve seveda üzerinedir. Müzik icrası sırasında erkekler; Uzun Saplı Bağlama, Ud, Klarnet, Keman, Cümbüş ve ritim aracı olarak Toprak Darbuka ve Def kullanılmakla birlikte, kadın toplantılarında sadece bakır güğüm veya tencere veya tepsi altları ritim aracı olarak kullanılmaktadır.

Anadolumuzun bir çok yöresinde olduğu gibi geleneksel haliyle olmasa bile, bu gün Bursa ilinin bazı ilçelerinde bu gelenek sürdürülmeye çalışılmaktadır. Bu toplantılarda eskiden olduğu gibi, yörenin geleneksel yemekleri yenmekte, oyunları yöre türküleriyle birlikte söylenip oynanmaktadır.

Sonuç olarak;

Geleneksel müziğimiz, kendi içerisinde var olan, geleneksel yapısına uygun olmayan yanlış icra ve uygulamalar nedeniyle doğal icra ortamlarından çıkartılarak farklı ortamlara taşınmak suretiyle sanatsal çizgisinden uzaklaştırılmış, eğlence müziği haline dönüştürülmüştür.

Aslında; Geleneksel halk müziğimizde olmayan “**koro**” kavramı nedeniyle türküler dinamik yapısını yitirmeye başlayarak geçmişte var olan ve bugün çeşitli vesilelerle, çeşitli oluşumlarla varlığını farklı isimlerde sürdürmeye çalışan “Toplu Çalma-Söyleme Gelenekleri” ve bu gelenekleri sürdürmeye çalışan mahalli sanatçılarıyla, geleneksel icra ortamlarıyla birlikte, gittikçe daha da zayıflamaya hatta yok olma sürecine girmeye başlamıştır.

Bursa İl, İlçe ve Köylerinde ve inatla geleneksel kültürümüzü sürdürmeye çalışan diğer yörelerimizde olduğu gibi, kendi içerisinde inatla çeşitli arayışlarla gelenekselliğini korumaya çalışan bir halk müziği, diğer taraftan da kitle iletişim araçlarının ve popüler kültürün desteklemiş olduğu bir şehir halk müziğinin var olduğu görülmektedir.

Gerek icra biçimleriyle, gerekse hayat buldukları ortamlarıyla birlikte bu geleneğin bizlerden sonraki nesillere aktarımını, gelenekteki icra biçimleri ile birlikte, icra ortamlarına yakın bir biçimde bırakmak bizlere düşen en önemli görevlerden birisi olmalıdır.